

INFORME final

Projecte de Millora Docent:

**Etnografia, recursos audiovisuals i
perspectives locals per l'estudi
antropològic de les societats indígenes
contemporànies**

Codi: 2023PMD-UB/002

Responsable: Mònica Martínez Mauri

29 abril 2026

**UNIVERSITAT DE
BARCELONA**

INFORME final Projecte de Millora Docent: Etnografia, recursos audiovisuals i perspectives locals per l'estudi antropològic de les societats indígenes contemporànies

Dades tècniques del projecte:

Codi: 2023PMD-UB/002

Grups implicats:

360075 - Etnologia Regional I Amèrica indígena tropical

360077 Antropologia simbòlico-cognitiva

570232 Treball Final de Màster

570231 Investigacions Etnogràfiques sobre Cultures Indígenes i Afroamericanes

Durada: Maig 2023- Maig 2026

Responsable: Mònica Martínez Mauri

PDI implicat:

Mònica Martínez Mauri, antropologia social, Facultat de Geografia i Història

Gabriel Izard Martínez, antropologia social, Facultat de Geografia i Història

Gemma Oorbitg Canal, antropologia social, Facultat de Geografia i Història

Gemma Celiueta Comerma, antropologia social, Facultat de Geografia i Història

Altres agents implicats:

ONG AlterNativa – Miquel Figueras

Becaris IndiREC periode 2023-2026:

Beques IndiREC doctorat

Juan Francisco Valdez (2023)

Raul Ruiz Soler (2023)

Diana Garzón (2024)

Yurani Guevara (2025)

Yaniela Morales (2025)

Beques indiREC Màster

Marta Rosell Codina (2023)

Guisla Bertran (2024)

Tatiana Veruzka Suárez (2025)

Presentació

Dades del context d'aplicació: Ensenyaments, assignatures, PDI implicat, alumnat implicat

Els ensenyaments implicats en aquest programa de millora docent corresponen al Grau en Antropologia Social i Cultural i a estudis de màster de l'àmbit de l'antropologia impartits a la Universitat de Barcelona. En concret, el programa s'ha aplicat en un grup de l'assignatura Etnologia Regional I, de segon curs del Grau en Antropologia Social i Cultural, impartida per la professora Mònica Martínez Mauri; en els dos grups de l'assignatura Antropologia simbòlico-cognitiva, de tercer curs del mateix grau, impartits per la professora Gemma Orobitg; així com en els crèdits del Treball Final de Màster, coordinats per la professora Gemma Celiueta. Igualment, el programa ha involucrat l'assignatura de màster Investigacions etnogràfiques sobre Cultures Indígenes i Afroamericanes, impartida pel professor Gabriel Izard.

Pel que fa al professorat docent i investigador (PDI) implicat, el programa ha comptat amb la participació de professorat amb una àmplia trajectòria docent i de recerca en l'àmbit de l'antropologia social i cultural, fet que ha permès aplicar les accions de millora en diferents nivells formatius —grau i màster— i en assignatures amb enfocaments teòrics i metodològics diversos, així com en el procés d'acompanyament del treball de recerca de l'alumnat.

L'alumnat implicat en el programa ha estat nombrós i divers, tant pel que fa al nivell d'estudis com a les trajectòries formatives. En el cas de l'assignatura Etnologia Regional I, els estudiants matriculats en els darrers dos cursos acadèmics han estat un total de 68 alumnes, xifra que mostra l'abast significatiu de la intervenció. A aquest conjunt s'hi

afegeixen els estudiants d'antropologia simbòlicocognitiva dels dos grups de tercer (matí i tarda) dels cursos 2023-24, 2024-25 i 2025-26 (en total 194 alumnes), així com l'alumnat de màster que ha participat en les assignatures i en el desenvolupament dels Treballs Finals de Màster (en total 110 alumnes matriculats de TFM dels quals s'han presentat 9 persones a les convocatòries IndiREC Màster), ampliant l'impacte del pla de millora docent a un col·lectiu ampli d'estudiants de la Facultat.

Finalitat

Aquest projecte d'innovació docent té com a finalitat promoure l'estudi antropològic de les societats indígenes contemporànies en l'àmbit universitari, mitjançant l'ús de plataformes digitals amb continguts audiovisuals creats per actors locals, el foment del treball de camp etnogràfic i la incorporació directa, a les aules, d'intel·lectuals, savis i líders indígenes. En el moment actual de tancament del projecte, es constata que les actuacions desenvolupades s'alineen plenament amb els objectius inicials i han assolit un alt grau d'impacte positiu en la qualitat docent i en els aprenentatges de l'alumnat.

Per donar resposta a aquests objectius, el projecte està desplegant un conjunt d'activitats orientades, en primer lloc, a fomentar l'ús de continguts audiovisuals sobre pobles indígenes produïts per actors locals, sovint vinculats a iniciatives de cooperació internacional. En segon lloc, es facilita activament la realització d'etnografies per part d'estudiants del Màster en Antropologia i Etnografia en contextos indígenes de l'Amèrica Llatina. Finalment, el projecte impulsa la creació d'espais de diàleg i intercanvi de perspectives i coneixements entre estudiants, professorat universitari i actors indígenes, tant en contextos docents com en activitats obertes a la comunitat universitària.

El desenvolupament d'aquestes activitats és possible gràcies a l'aliança establerta entre les persones que integren el projecte, totes elles vinculades al grup de recerca CINAFA (amb Pobles indígenes i afroamericans) del Departament d'Antropologia Social de la Facultat de Geografia i Història, i l'ONG AlterNativa, especialitzada en la promoció dels drets dels pobles indígenes a través de la comunicació audiovisual i el treball en xarxes socials. En el marc de la docència, es dona visibilitat tant a l'IndiFest, Festival de Cinema Indígena de Catalunya, organitzat per AlterNativa des de fa més de quinze anys, com a la plataforma Mirada Nativa, que s'està consolidant com un recurs docent innovador per impulsar l'exercici del dret a la comunicació pròpia dels pobles indígenes. Aquesta plataforma permet a l'alumnat accedir a veus plurals i diverses, així com treballar la categorització de la informació i el debat crític dels continguts audiovisuals.

De manera complementària, i gràcies a un ajut concedit per l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD) a AlterNativa i al CINAFA, els estudiants del Màster en Antropologia i Etnografia poden optar a beques anuals per realitzar estades

de camp finançades en diferents contextos indígenes. Amb l'assessorament del professorat del CINAf i dels tècnics de l'ONG, aquestes estades estan permetent obtenir dades empíriques rellevants per a l'elaboració del Treball Final de Màster.

Finalment, el projecte està facilitant la presència d'intel·lectuals, savis i líders indígenes a les aules universitàries, fet que possibilita que l'alumnat de grau accedeixi a coneixements indígenes sense la mediació exclusiva del professorat i estableixi un diàleg intercultural directe amb actors locals sobre les crisis globals contemporànies. Les despeses derivades dels desplaçaments són assumides pel projecte finançat per l'ACCD, contribuint de manera decisiva a la viabilitat i qualitat de l'actuació.

Objectius

- Millorar els aprenentatges de l'alumnat del grau en antropologia social i cultural i del màster en antropologia i etnologia que cursin assignatures on els exemples etnogràfics de contextos indígenes llatinoamericans siguin rellevants.
- Estimular la recerca etnogràfica amb societats indígenes a la UB
- Promoure Open Educational Resources: Difusió, ús de continguts i recursos en obert sobre les realitats socials i culturals dels pobles indígenes de l'Amèrica Llatina disponibles a la plataforma tecnològica Mirada Nativa impulsada per l'ONG AlterNativa. Es tracta de material audiovisual editat per actors locals que han estat presentats a la institució universitària per ser analitzats pels col·lectius docents i l'alumnat amb finalitat docent.
- Donar a conèixer la tasca de les organitzacions no governamentals en la promoció dels drets humans i la investigació amb societats indígenes.
- Mostrar als estudiants de grau les possibilitats de la recerca en etnologia americana oferint recursos per desplaçar-se a fer treball de camp durant la realització del Treball Final de Màster i el Doctorat.
- Facilitar pràcticums en contextos indígenes: Vinculació de l'activitat acadèmica amb la seva aplicació en entorns reals d'aprenentatge.
- Portar a l'aula el coneixement d'intel·lectuals i persones sàvies indígenes per tal de crear un diàleg entre l'acadèmia i el món local.

Desenvolupament de l'actuació: Accions desplegades

En el marc del desenvolupament del pla de millora docent concedit el 2023, una de les actuacions principals s'ha implementat a l'assignatura Etnologia Regional I: Amèrica indígena tropical, impartida per la professora Martínez Mauri. Aquesta assignatura ha incorporat, de manera sistemàtica durant els darrers dos cursos acadèmics, l'ús de recursos audiovisuals generats per actors locals disponibles a la plataforma Mirada Nativa com a element central de l'avaluació continuada. Concretament, s'ha establert

un treball individual que representa el 50 % de la qualificació final, orientat a promoure l'anàlisi crítica de problemàtiques contemporànies que afecten els pobles indígenes de l'Amèrica Llatina a partir de materials d'auto-representació audiovisual.

Tal com s'indica al programa de l'assignatura, l'alumnat ha de seleccionar una de les problemàtiques proposades —lluita territorial; extractivisme i pobles indígenes; feminisme, moviment LGTBI i relacions de gènere en el món indígena; o auto-representació d'elements culturals— i escollir tres documents audiovisuals disponibles a la plataforma Mirada Nativa relacionats amb la temàtica triada. A partir d'aquests materials, els estudiants han de construir un relat analític integrat, que articuli els continguts dels tres documents, i elaborar un document escrit de síntesi en què es combinin els continguts audiovisuals amb una reflexió conceptual i contextual fonamentada.

Aquesta metodologia ha contribuït significativament a millorar els aprenentatges de l'alumnat, tot fomentant l'ús crític d'*Open Educational Resources* i la incorporació de veus indígenes sense la mediació exclusiva del professorat. L'ús de materials audiovisuals ha actuat com a element dinamitzador de la recerca bibliogràfica, ja que ha estimulat una major consulta de fonts escrites acadèmiques disponibles, reforçant així la combinació entre fonts visuals i textuais pròpia del treball etnogràfic multimodal. A més, l'alumnat de l'assignatura s'ha beneficiat d'altres activitats vinculades al projecte, com ara el cicle *Intersaberes* i les presentacions de les recerques realitzades en el marc de les beques IndREC, que s'han dut a terme a l'aula coincidint amb la celebració de la Setmana de l'Antropologia, organitzada per l'Institut Català d'Antropologia (ICA). Aquest conjunt d'actuacions ha afavorit la creació d'espais de diàleg intercultural i ha reforçat la connexió entre docència, recerca i cooperació internacional, en plena coherència amb els objectius del projecte.

INDI 2025 REC

Taller formatiu CINAf
Recerca amb pobles indígenes i afrodescendents

Terreny, recerca i acció. Presentació dels Projectes IndiRec (AlterNativa Intercanvi amb Pobles Indígenes / CINAf-UB)

PRESENTACIÓ DELS PROJECTES I LÍNIES DE RECERCA DEL PROGRAMA INDIREC ENTRE ALTERNATIVA INTERCANVI AMB POBLES INDÍGENES I EL CINAf-UB. EXPOSICIÓ DELS RESULTATS DE LES RECERQUES EN CURS

MIQUEL FIGUERAS (ALTERNATIVA INTERCANVI AMB POBLES INDÍGENES, AHCISP-UAB) - COORDINACIÓ - MODERACIÓ, **MÒNICA MARTÍNEZ** (CINAf-UB) - MODERACIÓ.
GUISLA BERTRÁN (MÀSTER ANTROPOLOGIA UB): "LA (RE)VALORITZACIÓ DE LA MEDICINA PRÒPIA MISAK COM A EINA DE PERVIVÈNCIA CULTURAL". **TATIANA SUÁREZ** (MÀSTER ANTROPOLOGIA UB): "ETNOGRAFIA DE UN CONFLICTE EN TERRITORI AWÁ". **YURANI GUEVARA** (DOCTORAT ANTROPOLOGIA UB): "UNA MAYORA ENTRE PLANTAS Y REZOS: EL CASO DE UNA PARTERA-CURANDERA AFROPACÍFICA COMO CUIDADORA Y SOSTÉN COMUNITARIO EN CALI, COLOMBIA". **YANIELA MORALES** (DOCTORAT ANTROPOLOGIA UB): "GBE ALA (VIVIR EL SUEÑO): UN ESTUDIO ANTROPOLÓGICO SOBRE LA EXPERIENCIA ONIRICA EN EL CULTO AFRO-CUBANO DE LA SANTERIA".

↓ MÉS INFORMACIÓ ↓

04.11.2025 | 15:30 - 17:00 h.
Aula 302, Facultat de Geografia i Història
Universitat de Barcelona

A l'assignatura "Investigacions Etnogràfiques sobre Cultures Indígenes i Afroamericanes" del Màster en Antropologia i Etnografia, impartida els darrers anys per Gabriel Izard, s'ha fet ús, com recurs docent, de la plataforma Mirada Nativa. Algunes pel·lícules i documentals eren visionades a l'aula per tal d'il·lustrar el temari, i a part els estudiants tenien la possibilitat de visionar les que volguessin pel seu compte. La ressenya d'algun d'aquests materials era a més una de les opcions per a un dels exercicis de l'avaluació continuada.

D'altra banda, cada any hem fet sortides (una o dues, segons la conveniència de l'horari de les sessions) al Festival de Cinema Indígena de Barcelona (Indifest). Això ha permès observar el que significa un esdeveniment d'aquest tipus (a part de la projecció dels materials audiovisuals, son molt importants els fòrums i debats que es produeixen al final de cada sessió), així com il·lustrar les sessions teòriques a l'aula, no només al punt del temari de Cinema Indígena sinó també als altres (Etnicitat, Mobilització Social, Drets Col·lectius...). Les sessions i pel·lícules podien ser també ressenyades en l'exercici de l'avaluació continuada al que hem fet referència en el paràgraf anterior.

Finalment, les beques IndiREC han estat sempre un esperó per als estudiants de l'assignatura, els quals han tingut present la possibilitat que la seva recerca sobre temes indígenes orientada al Treball Final de Màster fos finançada.

Convé afegir al llistat d'accions desplegadas en relació al Màster les sessions del programa *Intersaberes*, les quals han estat una activitat opcional (no acostumen a coincidir amb l'horari de l'assignatura) per als estudiants.

L'assignatura obligatòria de tercer curs del Grau d'Antropologia Social, Antropologia Simbòlicocognitiva, impartida per la professora Gemma Orobitg, va concretar els objectius del pla de millora docent mitjançant la incorporació de produccions audiovisuals de la plataforma Mirada Nativa de dues maneres complementàries. Amb l'objectiu de treballar amb l'estudiantat altres epistemologies i d'explorar formes d'incorporar les teories dels pobles indígenes al debat sobre conceptes centrals de l'antropologia, d'una banda es va articular la participació presencial o en línia d'especialistes indígenes, acompanyant el visionat a l'aula d'audiovisuals produïts per realitzadores i realitzadors indígenes amb projeccions a l'IndiFest i que van poder també estar a l'aula. En aquest sentit, cal destacar la connexió en línia amb el líder indígena embera de Colòmbia, José Domenicó, després del visionat del film d'animació Keradó (amb la presència dels realitzadors a l'aula), centrat en les conseqüències socials i culturals de la instal·lació d'una central hidroelèctrica en territoris d'aquest poble indígena. L'estudiantat va poder formular preguntes directament al líder embera en un debat especialment suggerent i encoratjador.

D'altra banda, es va proposar com a un dels exercicis d'avaluació continuada l'anàlisi d'un conjunt d'audiovisuals de Mirada Nativa, amb l'objectiu de treballar algunes de les propostes conceptuals dels pobles indígenes sobre qüestions clau com la noció de territori, l'empoderament femení o les formes pròpies de comunicació. Alguns exemples d'aquests treballs es poden consultar al web del projecte Medios Indígenas Lab (<https://mediosindigenas.ub.edu/category/miradanativa/>), on a cada entrada s'indica la seva vinculació amb el pla de millora docent. El criteri de publicació en línia va ser l'obtenció d'una qualificació destacada en el treball i l'autorització expressa dels grups d'estudiants autors i autores per a la seva difusió pública.

En el marc de l'assignatura de Treball Final de Màster (TFM) coordinada per la professora Gemma Celiueta, anualment s'han promociat les beques Indi-REC Màster mitjançant una reunió informativa específica, la difusió de rètols i l'assessorament personalitzat a estudiants interessats i candidats en cada convocatòria.

Aquestes beques, convocades pel Grup de Recerca amb Pobles Indígenes i Afrodescendents (CINAF) de la Universitat de Barcelona, en col·laboració amb l'ONG AlterNativa – Intercanvi amb Pobles Indígenes, s'adrecen a estudiants del Màster en Antropologia i Etnografia de la Universitat de Barcelona amb l'objectiu de fomentar una recerca aplicada, compromesa i èticament situada amb pobles indígenes i afrodescendents. Els ajuts permeten finançar estades de treball de camp a Amèrica Llatina amb una durada mínima de dos mesos, cobrint les despeses associades al desenvolupament del projecte de recerca, d'acord amb les bases de cada convocatòria anual. Com a resultat, s'han dut a terme 3 TFM centrats en temàtiques indígenes que, sense aquest finançament, probablement no s'haurien pogut realitzar.

Resultats: Qualitatius i quantitius i metodologia emprada

Pel que fa als resultats quantitius, les dades obtingudes a partir de les enquestes institucionals de valoració de l'assignatura Etnologia Regional I mostren un alt grau de satisfacció de l'alumnat en relació amb la nova modalitat d'avaluació continuada implementada. Els aspectes millor valorats fan referència a la incorporació sistemàtica de recursos audiovisuals procedents de la plataforma Mirada Nativa i a la possibilitat de complementar els continguts de l'assignatura amb l'assistència als cicles de conferències del programa Intersaberes. Aquestes dades indiquen que l'alumnat percep positivament la integració de metodologies docents innovadores i de veus indígenes directes dins del procés d'ensenyament-aprenentatge.

Des d'un punt de vista qualitatiu, l'experiència ha estat també valorada molt favorablement. A la darrera sessió de valoració del curs, realitzada a l'aula, es va obrir un espai de debat col·lectiu sobre el desenvolupament de l'assignatura i les activitats vinculades al projecte d'innovació docent. En aquest espai, els estudiants van expressar de manera majoritària el seu interès a mantenir aquesta experiència en futures edicions, destacant-ne el caràcter innovador, la proximitat als contextos estudiats i la possibilitat d'establir un diàleg intercultural més directe amb els pobles indígenes.

La metodologia emprada per valorar les accions desenvolupades ha combinat instruments quantitius i qualitatius. A més de les enquestes institucionals, s'ha recollit una valoració escrita anònima, on l'alumnat ha pogut identificar lliurement els principals punts forts i febles de l'assignatura. En aquestes valoracions qualitatives, apareix de forma recurrent com a element positiu l'ús de material audiovisual com a eina facilitadora de la comprensió dels continguts teòrics, així com la possibilitat d'incorporar veus indígenes i formes d'auto-representació que enriqueixen l'anàlisi antropològica i redueixen la distància entre l'aula i els contextos estudiats. En conjunt, aquests resultats posen de manifest l'impacte positiu de les actuacions en la millora de la qualitat docent i en l'assoliment dels objectius plantejats pel projecte.

El doble dispositiu docent (incorporació de mirada nativa i interacció directa amb savis indígenes) va tenir un impacte directe en la formació dels matriculats a l'assignatura d'antropologia simbòlicocognitiva, afavorint la incorporació d'epistemologies indígenes i el diàleg crític amb els conceptes clàssics de l'antropologia. La publicació en línia d'una selecció de treballs d'estudiants al web Medios Indígenas Lab va permetre la transferència docent més enllà de l'aula, reforçant la visibilitat del coneixement produït en context acadèmic i establint vincles entre universitat, creadors indígenes i públic especialitzat.

A més, l'activitat va fomentar la participació de l'estudiantat en les sessions de l'Inter-Saberes i la formulació de propostes de temàtiques per a sessions posteriors. Aquest fet va permetre integrar l'Inter-Saberes en el procés d'aprenentatge a l'aula.

El principal resultat de l'assignatura de Treball Final de Màster no es limita únicament als TFM's realitzats pels tres estudiants que han obtingut les beques ni als nou projectes presentats sobre temàtiques indígenes, sinó que rau sobretot en el fet de situar la recerca amb pobles indígenes com una opció realista i viable en etapes inicials del procés investigador. Sovint, l'alumnat manifesta l'interès per dur a terme recerques en l'àmbit de l'etnologia que no poden materialitzar-se a causa de la manca de finançament. En aquest sentit, les beques Indi-REC contribueixen de manera decisiva a fer possible aquesta línia de recerca.

Conclusions: Sobre l'assoliment dels objectius previstos

A mode de conclusió, el desenvolupament d'aquest pla de millora docent confirma la pertinència d'una aproximació pedagògica que connecta de manera directa amb les maneres d'aprendre i de treballar de l'estudiantat actual, caracteritzades per un ús intensiu de continguts audiovisuals, entorns digitals i formats narratius diversos. La incorporació sistemàtica de recursos generats per actors locals a través de la plataforma Mirada Nativa ha permès situar l'alumnat en un rol actiu, crític i reflexiu, afavorint una relació més horitzontal amb el coneixement i fomentant la capacitat d'interpretar problemàtiques complexes a partir de fonts no exclusivament textuals. Aquesta metodologia ha demostrat ser eficaç per incrementar la motivació, l'autonomia i la implicació de l'alumnat en els processos d'aprenentatge, alhora que reforça competències clau per a la recerca antropològica contemporània.

En segon lloc, el projecte ha posat de manifest el valor de la multimodalitat com a eina central a l'aula universitària, especialment en disciplines com l'antropologia social i cultural. La combinació de materials audiovisuals d'auto-representació indígena, lectures acadèmiques, debats a l'aula, sortides a esdeveniments especialitzats com l'IndiFest i activitats de diàleg intercultural com el programa Intersaberes ha contribuït a enriquir l'experiència formativa i a acostar l'alumnat a les pràctiques reals del treball etnogràfic. Aquesta aproximació multimodal ha facilitat una millor comprensió de les dinàmiques socials, polítiques i culturals dels pobles indígenes, tot promovent una mirada menys etnocèntrica i més atenta a la pluralitat de veus, sabers i formes de producció de coneixement.

Finalment, el conjunt d'accions desplegades ha tingut un impacte clar en la motivació de l'alumnat per aprofundir en l'etnologia regional i els estudis sobre pobles indígenes a la Universitat de Barcelona, reforçant la continuïtat entre docència, recerca i aplicació pràctica. La visibilització d'oportunitats concretes de treball de camp, mitjançant les beques Indi-REC i el suport a la realització de Treballs Finals de Màster en contextos indígenes, ha contribuït a consolidar itineraris acadèmics compromesos, èticament situats i socialment rellevants. En aquest sentit, el projecte no només ha millorat els processos d'ensenyament-aprenentatge, sinó que ha reforçat el paper de la UB com a

espai de referència en la formació crítica sobre pobles indígenes, en coherència amb una universitat oberta, socialment responsable i connectada amb els reptes globals del present.

Valoració dels implicats: PDI i alumnat

Pel que fa a la valoració del professorat implicat (PDI), aquesta ha estat clarament molt positiva. El desenvolupament del projecte ha permès ampliar i diversificar els recursos docents, superant la dependència gairebé exclusiva del registre escrit i dels textos etnogràfics clàssics com a únic canal de transmissió dels continguts. Aquesta transformació metodològica ha estat especialment rellevant en un context en què el professorat havia constatat que una part significativa de l'estudiantat havia reduït els seus hàbits de lectura acadèmica i tendia a recórrer a fonts audiovisuals disperses i sovint poc pertinents des del punt de vista antropològic. La incorporació sistemàtica dels materials de Mirada Nativa ha permès millorar de manera substancial la qualitat dels materials docents, oferint continguts rigorosos, contextualitzats i produïts des de l'auto-representació indígena, alhora que ha reforçat la dimensió crítica de l'anàlisi i ha facilitat una articulació més sòlida entre fonts audiovisuals i bibliografia especialitzada.

Des de la perspectiva de l'estudiantat, la valoració també ha estat molt favorable. Tant les enquestes institucionals com les valoracions anònimes i presencials realitzades a l'aula confirmen que aquesta aproximació pedagògica resulta més motivadora i propera a la seva realitat quotidiana, ja que no se sustenta únicament en la lectura de textos escrits, sinó que integra llenguatges i formats amb els quals estan més familiaritzats. L'ús de recursos audiovisuals generats per actors locals ha estat percebut com un element innovador i enriquidor, que facilita la comprensió de contextos indígenes complexos i fomenta una actitud més implicada i reflexiva davant les problemàtiques abordades. En conjunt, els estudiants valoren molt positivament aquesta metodologia perquè els permet aprendre d'una manera més activa, crítica i significativa, reforçant el seu interès per l'etnologia regional i pels estudis sobre pobles indígenes.

Continuïtat i elements de millora

Pel que fa a la continuïtat de l'experiència, es preveu sol·licitar una extensió del pla de millora docent per un període addicional de 12 mesos, atès que s'ha renovat el projecte amb l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament. Aquesta renovació, possible gràcies al conveni estable entre el CINAFA i l'ONG AlterNativa, garanteix la continuïtat d'elements clau com les beques Indi-REC, la celebració anual de l'IndiFest, el cicle de conferències Intersaberes i la viabilitat tècnica de la plataforma Mirada Nativa. El fet de disposar de finançament assegurat per als pròxims tres anys reforça la idoneïtat de continuar treballant amb aquests recursos i metodologies. Tot i que formalment es

proposi una ampliació d'un any més dins del marc del pla de millora docent, es considera molt probable que aquesta experiència tingui continuïtat, de manera sostinguda, durant el conjunt del període de finançament.

Entre els elements de millora identificats, destaca la voluntat d'estendre aquesta metodologia a noves assignatures, en particular a l'assignatura metodològica El Camp de l'Etnografia: Disseny de Projectes del Màster en Antropologia i Etnografia, en la qual participa la professora Gemma Celiueta. Introduir l'ús de recursos audiovisuals d'auto-representació indígena i el coneixement de contextos llatinoamericans en una fase més inicial de la formació metodològica permetria preparar millor l'estudiantat per concebre projectes de recerca etnogràfica des d'una perspectiva multimodal, crítica i situada. Aquesta ampliació contribuiria a consolidar l'articulació entre teoria, metodologia i pràctica, reforçant el caràcter aplicat i compromès de la formació antropològica que ofereix la Universitat de Barcelona.

Així mateix, l'experiència ha permès detectar la necessitat de replantejar el moment en què es presenta la informació sobre les beques IndiREC. S'ha constatat que introduir aquesta qüestió en el tram final del Treball Final de Màster no és sempre pertinent, ja que molts estudiants arriben a aquesta etapa amb el tema de recerca ja definit. Per aquest motiu, es considera necessari incidir abans, facilitant que l'estudiantat pugui valorar des de l'inici la possibilitat d'orientar el seu TFM cap a temàtiques indígenes i de plantejar un treball de camp en contextos llatinoamericans. Finalment, pel que fa a la difusió dels resultats, es proposa publicar alguns dels millors treballs elaborats en el marc de les assignatures participants al web mediosindigenas.ub.edu, dins de l'apartat de comunicació, en format de post divulgatiu. Aquesta acció permetria reforçar la transferència del coneixement, donar visibilitat a la feina de l'estudiantat i consolidar un espai de retorn acadèmic i social coherent amb els objectius del projecte.

Difusió de l'experiència

En relació amb la difusió de l'experiència, el pla de millora docent ha tingut un impacte rellevant en l'àmbit digital mitjançant la publicació de treballs d'estudiants al web del Medios Indígenas Lab. En concret, a l'assignatura *Antropologia simbòlico-cognitiva*, alguns dels treballs elaborats per l'alumnat s'han publicat a la secció específica dedicada a Mirada Nativa (<https://mediosindigenas.ub.edu/category/miradanativa/>). Tots els posts derivats d'aquesta experiència indiquen explícitament la seva vinculació amb el pla de millora docent, reforçant-ne la visibilitat i traçabilitat institucional. El criteri de publicació ha estat l'obtenció d'una qualificació acadèmica destacada i l'autorització expressa dels estudiants autors i autores per a la difusió pública dels seus treballs, garantint així la qualitat dels continguts i el respecte als drets i voluntats de l'alumnat.

Aquesta mateixa plataforma acull també publicacions d'estudiants beneficiaris de les beques Indi-REC, fet que contribueix a reforçar la continuïtat entre docència, recerca i transferència del coneixement. Un exemple significatiu és el post *Nuevas propuestas acerca de lo «artesanal» entre jóvenes triquis en Oaxaca: la trayectoria del creador Julián Barrios*, publicat el 7 de maig de 2024 i elaborat per Marta Rosell Codina, guanyadora d'una beca Indi-REC. En aquest treball, l'autora analitza les transformacions contemporànies de l'artesania tèxtil triqui a Oaxaca a partir de la trajectòria vital i creativa d'un jove creador indígena, abordant qüestions com la migració forçada, la violència territorial i la precarització econòmica. Aquest tipus de publicacions exemplifica clarament el valor del pla de millora docent com a espai de producció de coneixement emergent i de difusió de recerques iniciàtiques amb projecció pública.

D'altra banda, la web de l'ONG AlterNativa, a través de la seva secció de publicacions, ha estat un altre canal clau de difusió de l'experiència. En aquest espai s'han publicat textos elaborats per doctorands guanyadors de les beques Indi-REC Doctorat i, properament, s'hi donaran a conèixer alguns dels resultats de les beques de Màster del 2023. La col·lecció *Ullades* ha estat concebuda específicament per donar visibilitat a aquestes recerques de caràcter iniciàtic, contribuint a consolidar itineraris acadèmics emergents i a reforçar la transferència de coneixement generat en el marc universitari cap a un públic més ampli interessat en els pobles indígenes.

Finalment, la difusió de l'experiència també s'ha materialitzat mitjançant activitats presencials i audiovisuals. Les recerques desenvolupades gràcies a les beques Indi-REC s'han presentat anualment durant la Setmana de l'Antropologia organitzada per l'Institut Català d'Antropologia, en sessions celebrades en espais cedits per la Universitat de Barcelona. El darrer curs, aquestes presentacions s'han fet coincidir amb una sessió de l'assignatura d'Etnologia regional impartida per la professora Martínez Mauri, amb l'objectiu de facilitar l'assistència de l'estudiantat. Paral·lelament, s'ha obtingut finançament de la Facultat de Geografia i Història per gravar en *streaming* les sessions del cicle Intersaberes i editar-les per al seu allotjament al canal de YouTube *Medios Indígenas*, fet que garanteix la disponibilitat d'aquests continguts com a material docent per als cursos vinents i amplia de manera significativa l'abast i l'impacte del pla de millora docent.